

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
istop. peti-vrsta
mailoglas po 150
in 2 D. večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrslica po 10 Din
o Pri večjem
poročilu popus
Izide ob 4 (zjutraj)
razen pondeljke in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.34
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Občinske volitve v Bosni in Hercegovini

Sarajevo, 20. okt.

Ziva resnica je, da so nekateri komisariji po bosansko-hercegovinskih občinah prizadejali ljudstvu dosti škode, posebno pa po mestih, kjer so bili edini eksponenti raznih političnih strank. Kot taki so delali samo v korist dotičnih strank. Redko so imeli pred očmi interese ljudstva. Zato je velika škoda, da dosedanja uprava skozi toliko let niso našle možnosti, da bi dale ljudstvu priliko, da si voli svoje občinske uprave vsaj v mestnih občinah. Na ta načini bi se bila kakorkoli že ohranila vsaj tista mala občinska avtonomija v naših mestih, ki nam jo je pustila tuja uprava. Sedanja vlada je to storila za vse občine v Bosni in Hercegovini.

28. oktobra se bodo vršile zaželjene občinske volitve v Bosni in Hercegovini. Ta dan ne bo in ne more prinesiti celega zaželenega uspeha. Pri nas namreč še do danes nimamo občinskega zakona. Prav radi tega so se odgodile volitve letos v februarju, ko bi se imele prvič v naših vaseh organizirati občinske samouprave. Te organizacije ne bodo možne prej, dokler se ne sprejme občinski zakon, da se bodo mogle nanovo organizirati vaše občine upravljati na podlagi zakona. Čeprav tvorijo vaše občine največji del občin v Bosni in Hercegovini, ne pomenjajo brez občinskega zakona, brez urejenih vaških občin in brez sredstev sploh ničesar.

Radi slabe razumevanja občin ne bodo te volitve niti zdaleč dale tistega rezultata, kakršnega bi posamezne stranke po vsej pravici pričakovale, če bi bile občine razmejene takole, kakor to zahtevajo prirodni in gospodarski razlogi. Nerazumljivo so se raztrgale mnoge prirodne in gospodarske celote.

V glavnem se bje boj med JMO, NRS in HSS. Stransko vlogo igrajo zemljoradniki. Gotovo je, da bodo muslimani dobili največje število občin po mestih in po večjih trgih, kjer so relativno tudi najmočnejši.

Čeprav se govori, da je eno občinska politika, drugo pa politična borba za parlament, vendar se more v tem slučaju reči, da so te volitve ponovno merjenje moči v Bosni in Hercegovini. Zato ni dvoma, da bodo te volitve vplivale na državno politiko. Te volitve so nekaka mobilizacija moči JMO, NRS in HSS. Edino radi tega je razumljivo tisto krčevito prizadevanje prvakov posameznih strank, da izidejo iz teh volitev čim močnejši.

To velja za manjša bosansko-hercegovinska mesta. V večjih mestih, zlasti v Sarajevu, so razmere nekoliko drugačne. V Sarajevu je n. pr. vloženih 13 list. To pomenja, da ne gre tu samo za boj med tremi najmočnejšimi strankami, marveč da so se vmešali tudi razni drugi činitelji.

Veliko prorokujejo o izidu. Mi sodimo nekako takole. Muslimani nastopajo s tremi listami. Po vsem sodeč JMO v Sarajevu ne bo mogla dobiti več kakor 12 odbornikov, to je eno tretjino. Radikali bodo dobili kakih 5 odbornikov, Hrvatji 6, ker ne nastopajo kot HSS, ampak kompromisno, Judje 3 odbornike, ker so se razcepili v dve listi. Radi te razcepljenosti bodo nekateri izmed njih glasovali za radikale, drugi pa za meščansko listo, pa tudi za obrtnike. Meščanski listi je upati na 3 odbornike. Na tej listi so znani prvaki dr. Nikola Andrijašević in dr. Ivica Pavičić. Samostojni demokrati bodo dobili 1, socialisti 1, neodvisni delavci najbrž 2. Če bi bili muslimani nastopili enotno, bi sigurno dobili 16 odbornikov, toda še vedno ne absolutne večine. Ako hočejo imeti svojega človeka za župana, bodo morali skleniti sporazum s Hrvatji ali z radikali. Največ verjetnosti ima prva kombinacija, ker odgovarja splošnemu razpoloženju med ljudstvom.

Pri takem velikem številu list ni čudno, da je Sarajevo zelo živo. Na vseh straneh se vrše shodi, razlagajo se programi o občinski politiki in neumorno se agitira. Vsi zasledujejo cilj, da dvignejo Sarajevo, da postane zopet tržišče vsega bosansko-hercegovinskega življenja. Potreben je splošen načrt Sarajeva, potrebna je kanalizacija potokov, potrebne so ceste, ki bodo odgovarjale modernim načelom tako, da bo vsak meščan, bodisi v sredini ali v predmestjih, mogel čutiti, da živi v modernem mestu. Govori se o vodovodu, razsvetljavi in kanalizaciji, ker da le-to ne sme manjkati v nobeni ulici.

To so prve in najnujnejše potrebe vsakega meščana. Ne pozablja se na zgraditev cenjenih stanovanj za siromašne meščane, kakor tudi ne na otvarjanje novih ambulant v

Nj. Vel. kralj v Južni Srbiji

Nj. V. kralj je na svojem potovanju po Južni Srbiji obiskal Uroševac, kjer je bil svečano sprejet. Pri manifestacijah je bilo videti nebroj zastav. Nj. V. kralja so sprejeli zastopnik kosovske županije Raša Avramović, poveljnik mesta Kujunčič ter okrajni glavar Bogdanović. Nj. V. kralj se je zelo zanimal za razmere na Kosovem.

Iz Uroševca je Nj. V. kralj nadaljeval pot v Prizren, kjer ga je prebivalstvo silno svečano sprejelo. Pred bogoslovnim učiliščem ga je pozdravil rektor bogoslovja dr. Simeon Popović s proforskim zborom in dijaki. Nj. V. kralj se je razgovarjal z rektorjem pol ure v sobi, kjer je nekdanj počival na umiku v Albanijo. Kralj je prisostvoval uri bogoslovnega predavanja o cerkvenem pravu. Poslušal je odgovore dijakov in se z njimi razgovarjal. Ob četrti na 12 so ga slovesno sprejele šole, društva in razne ustanove. Nato si je ogledal gimnazijo ter prisostvoval v III. in VIII. razredu pouku. V VIII. razredu se je dalje časa razgovarjal z dijaki. Iz Prizrena je kralj odpotoval v Dečane. Vmes je obiskal Djakovico, kjer mu je meščanstvo priredilo živahen sprejem. Ob vходу v mesto so ga sprejeli zastopniki vojaških in civilnih oblasti.

V Dečanih Nj. V. kralja nihče ni pričakoval. Vrata so bila zaprta. Samostanski predstojnik se je hitro znašel in je z vsemi zvonovi oznanil kraljev prihod. Samostanski bratje so sprejeli Nj. V. kralja, ki je nato prisostvoval kratki službi božji. Nato si je ogledal samostanske znamenitosti. V samostanu je Nj. V. kralj obedoval.

Tudi v Peči je Nj. V. kralj prišel nepričakovano. Meščanstvo je sicer vedelo, da se Nj. V. kralj nahaja na Kosovem in se je nekoliko obiska nadejalo. Na ulicah je bilo zelo živahno. Nj. V. kralj se je počasi peljal skozi mesto ter se podal v Kosovsko Mitrovico. V Gornji Klini je Nj. V. kralj stopil iz avtomobila ter tam obiskal nekoliko hiš ter se razgovarjal z naseljenci, ki so mu sporočili svoje želje. V Mitrovici so Nj. V. kralja sprejeli garnizijski poveljnik general Radisavljevič. Sprejem v mestu je bil zelo navdušen. Nj. V. kralj se je podal na postajo, kjer ga je sprejel župan Popović. Od tu je odpotoval v Topolo.

28. oktobra volitve v Bosni

r Belgrad, 24. oktobra. (Tel. »Slov.«) Politična javnost se posebno zanima za občinske volitve v Bosni in Hercegovini, ki se bodo sploh prvič vršile 28. oktobra. Vse stranke nastopajo samostojno. Nobenih cepljenih list nimajo radikali in radičevci. HPS posebno dobro stoji v mostarski županiji. Znatno porast je opaziti v Bosni. Samostojni demokrati se nikjer ne pojavljajo. SDS je iz Bosne in

Hercegovine popolnoma izginila, kar najbolje dokazuje, na kako velike uspehe bi lahko Pribečević računal pri morebitnih volitvah v narodno skupščino. Zato se tudi ne veruje, da bi si SDS preveč želela volitev v narodno skupščino. Agitacija za volitve je zelo živahna in se je ne udeležujejo samo poslanci bosansko-hercegovinski, ampak tudi poslanci iz drugih okrajev.

Dr. Srkulj novi zagrebški župan

č Zagreb, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor je »Slovenec« že večkrat poročal, je borbo proti županu Heinzlu diktiral dr. Srkulj, ki se sam poteguje za župansko mesto. Danes se je sestel klub večine v občinskem svetu. Sklenjeno je, da se vzame odstop na znanje in da se predlaga za župana dr. Srkulj. Zanimivo je,

da je kljub borbi, ki so jo nekateri federalisti vodili proti Heinzlu, današnji »Hrvat« napisal slavonspev v superlativih o Heinzlovih zaslugah za mesto. »Narodni Val« pa je istočasno Heinzla ostro napadel ter se mu roga z besedami: »Adieu, gospod Heinzl!«

Trumbić na Dunaju

r Dunaj, 24. okt. (Tel. Slov.) Semkaj je prišel dr. Trumbić. Z grofom Oršičem in drugimi hrvatskimi emigranti je imel daljša posvetovanja. Kakor je izjavila njegova okolica, bo dr. Trumbić ostal na Dunaju kakih osem dni. Njegovim posvetovanjem z hrvatskimi emigranti se v emigrantskih krogih pripisuje precejšnja važnost in je med hrvatskimi emigranti »paziti« živahno gibanje. Govori se, da se bo dr. Trumbić prihodnje dni sestal tudi z gen. Sarkotičem.

Gospodarii pri Subotiču

r Belgrad, 24. okt. (Tel. Slov.) Finančnega ministra g. dr. Subotiča so danes obiskali kot zastopniki trgovinskih in industrijskih organizacij, guverner Narodne banke Bajloni, predsednik trgovske zbornice Radojlovič, predsednik obrtniške zbornice Stojanović. Pri tej priliki so predložili zahteve in želje trgovinskih in industrijskih krogov. Finančni minister g. dr. Subotič je izjavil, da bo vedno pozval člane naših gospodarskih krogov na sodelovanje, tako da bodo zastopniki naših gospodarskih skupin o vseh važnejših vprašanjih vedno podali svoje mnenje.

posameznih delih mesta. Važno je razbremenjevanje meščanov, kakor tudi preosnova mestne hranilnice. Potrebno je dvigniti tujski promet. To poslednje se posebno naglašja, ker imata Bosna in Hercegovina sploh, Seher-Sarajevo pa posebe vse pogoje, da postane zbirališče tujcev.

Seveda tudi niso pozabili na prosveto, ker da je ona pogoj napredka ljudstva in meščanov. Posebna skrb se po posvetila socialnim vprašanjem, ker bo občina ustanovila svojo sirotišnico, zavod za zanemareno dečo.

Posebno je, da so Judje nastopili ločeno od radikalov, za katere so dosedaj vedno glasovali. Verjetno je, da niso nikjer drugje v Bosni in Hercegovini nastopili. Judje »pekulirajo« pač, da bodo s samostojnim nastopom

Marinković bo šel v Atene

r Belgrad, 24. okt. (Tel. »Slov.«) V znanjem ministru se dokončujejo dela za naš odgovor grški vladi na njeno noto, ki jo je 1. junija izročil naši vladi grški poslanik g. Polihronades. Odgovor se nanaša na pet prejšnjih protokolov, ki so bili podpisani, in sicer so to protokol o pristaniški službi, o železniški službi, takomenovani Božičev protokol, ki se nanaša na pošto, veterinarsko in carinsko službo. Poleg tega se tudi izdeluje načrt pogodbe o arbitraži in prijateljstvu. Besedilo pakta o prijateljstvu se znatno razlikuje od drugih sličnih pogodb. Rok za odgovor poteče 30. oktobra. Računa se pa, da se bo odgovor izročil še v teku tega tedna. Misli se, da bo g. Marinković odpotoval med 10. in 15. novembrom v Atene.

Dr. Pernar je pisec ...

č Zagreb, 24. oktobra. (Tel. Slov.) Ob aretaciji odgovornega urednika »Narodnega vala« Devčića radi članka v nedeljskem »Narodnem valu« je danes dr. Ivan Pernar, radičevski narodni poslanec, na sodišču izjavil, da je on pisec inkriminiranega članka. Nadeja se, da bo osvojen korak, ker ga štiti imuniteta.

bolj podčrtali, da so tu, da jih je veliko. Njim je mnogo na tem, da pridejo v občno radi zaščite svojih interesov. Z njimi se je računalo tudi pod otomansko oblastjo in pod Avstrijo.

Tu je par besedi o volitvah v Bosni in Hercegovini, posebej pa v Sarajevu, kjer se je razvila tako ostra borba, kakršna se ni čutila tu niti za časa političnih volitev. Te občinske volitve so v resnici merjenje političnih moči v Bosni in Hercegovini. Občine v Bosni in Hercegovini pa dejansko še niso pripravljene in ne zrele za take, rekel bi, gosposke stvari. Za občine same, žal, volitve ne bodo tako koristne, kot bi mogle biti, če bi imeli občinski zakon in po naših vaseh organizirane občinske samouprave.

Stipa Ančić.

Reorganizacija finančne uprave

Dne 1. januarja 1929 se bo začel uporabljati novi zakon o neposrednih davkih. Z izenačenjem davčne zakonodaje je nastala potreba izenačenja cele finančne uprave, ki je bila doslej v vsaki pokrajini drugačna.

»Službene novine« z dne 20. oktobra so prinesle uredbo o organizaciji finančne uprave, ki jo je izdal finančni minister in ki se z njo na novo in v celi državi enotno ureja cela davčna in finančna služba. Najvišja uprava finančna oblast je finančno ministrstvo, ki mu načeluje finančni minister. Finančno ministrstvo se deli na kabinet ministra financ in na pet generalnih direkcij, ki so generalna direkcija državnega računovodstva, generalna direkcija davkov, generalna direkcija carin, generalna direkcija katastra in generalna direkcija dolgov.

Neposredno pod finančnim ministrstvom stoji finančne direkcije. Teh bo štirinajst. Njih sedeži bodo: v Ljubljani, Zagrebu, Splitu, Banja Luki, Osijeku, Novem Sadu, Belgradu, Sarajevu, Mostaru, Nišu, Kragujevcu, Skoplju, Bitolju in v Podgorici. V območje ljubljanske direkcije bodo spadala vsa srezka poglavarstva ljubljanske in mariborske oblasti razen sreza Čakovca.

Na čelu finančne direkcije stoji finančni direktor, ki mora biti absolvirani pravnik in ki mora imeti najmanj 14 let efektivne službe v finančni stroki. Finančni direktor je odgovoren za red in hitro opravljanje poslov, ki spadajo po tej uredbi v kompetenco finančne direkcije. Od časa do časa inspicira osebne podrejene urade in organe.

Finančne direkcije bodo organizirane analogno kakor ministrstvo in bodo razdeljene na 5 oddelkov in sicer: 1. na oddelke za računovodstvo, 2. za neposredne davke, 3. za trošarino, takse in finančno kontrolo, 4. za carine in 5. za kataster in državno imetje. V katerih finančnih direkcijah bodo obstojali carinski oddelki in kako teritorialno območje bo imeli, bo odredil naknadno finančni minister. Oddelku načeluje šef oddelka, ki mora imeti vsaj 8 let službe. V predmetih, ki spadajo v njegovo stroko, izdaja šef oddelka odloke in navodila podrejenim uradom.

Namesto sedanje finančne prokurature bo postavljen za območje ene ali več direkcij zastopnik državnega pravobranitelja. Imel bo poseben odsek, ki bo podrejen neposredno finančnemu direktorju.

Finančni direkciji so neposredno podrejeni: 1. za davčno, pristojbino in blagajniško-računovodstveno stroko davčne uprave; 2. za carinsko službo carinarnice in carinski oddelki; 3. za katastrsko službo katastrske uprave; 4. za službo finančne kontrole srezke uprave finančne kontrole in njim podrejeni oddelki.

Sedeže in teritorialno pristojnost teh najnižjih upravnih oblastev bo odredil finančni minister naknadno.

Poleg drugih poslov bodo finančne direkcije odmerjale davke na dobiček podjetij, zavetih javnemu polaganju računov (posebno pridobitno). Prizive proti tem odmeram bo reševala generalna direkcija davkov. To bo imelo za posledico, da se bodo morale vlagati morebitne pritožbe zoper odločbe generalne direkcije na državni svet.

Vse druge pritožbe, kolikor ne bodo spadale pred reklamacijski (prizivni) odbor, bodo reševale finančne direkcije v II. instanci. Odpisovati davke radi neizterljivosti bodo smele finančne direkcije le do zneska 500 Din. Do istega zneska bodo smele tudi dovoljevati povračilo davčnih preplačil. V tej točki je uredba vsekakor mnogo preveč ožkosrčna. Ta kompetenca bi se lahko mirno prepustila davčnim upravam, direkcije pa naj bi dovoljevale odpise in povračila neglede na višino. Pri tej priliki bodi tudi omenjeno, da bodo po zakonu o neposrednih davkih smele finančne direkcije dovoljevati odloge plačil le do zneska 5000 Din, dovoljevanje plačilnih olajšav preko tega zneska je pridržano ministrstvu. Tudi povračila in odpise taks in trošarin bo smela direkcija dovoljevati samo do zneska 500 Din.

Kot najnižja upravná instanca bodo poslovala srezke uprave, ki bodo prevzele vse posle sedanjih davčnih uradov in davčnih okrajnih oblastev. Vsi davčni uradi in vsa davčna okrajna oblastva bodo uklinjena. Kje bodo sedeži novih davčnih uprav in koliko jih bo, bo odredil, kakor že omenjeno, finančni minister. Ukinjena bo seveda tudi finančna delegacija v Ljubljani, dalje finančni okrajni ravnatelji v Ljubljani in Mariboru, davčna administracija v Ljubljani ter oblastni inspektorat finančne kontrole v Ljubljani. Njihovi posli bodo prešli na finančno direkcijo v Ljubljani, odnosno na poreske uprave. Da bo ukinjena tudi finančna prokuratura, smo že omenili.

Reorganizacija finančne uprave bo torej temeljita. Z njo v zvezi bodo tudi seveda številne osebne premostitve.

Oblastni izseljeniški urad v Ljubljani

(Is poročila predsednika oblastne skupščine dr. M. Natlačen na seji dne 22. oktobra.)

V svesti si velike važnosti izseljeniškega vprašanja za slovensko ljudstvo, je ljubljanska oblastna skupščina sklenila na svoji seji dne 22. decembra 1927 oblastno uredbo, s katero se odreja ustanovitev oblastnega izseljeniškega urada za ljubljansko in mariborsko oblast v Ljubljani. Ta uredba doslej še ni bila uradno objavljena, ker manjka še enak sklep mariborske oblastne skupščine.

Na podlagi sklepa ljubljanskega oblastnega odbora je bil s 15. majem 1928 oblastni izseljeniški urad aktiviran. Posle je opravljaj od 15. maja do 15. septembra t. l. izseljeniški nadzornik Franc Fink sam ter je posloval z dovoljenjem velikega župana v posebni sobi v poslopiju policijske direkcije.

Dne 1. oktobra t. l. se je preselil oblastni izseljeniški urad v za to določene prostore v novo dograjeni palači Delavske zbornice na Miklošičevi cesti.

Da se ustvari podlaga za uspešno delovanje oblastnega izseljeniškega urada, se je takoj od začetka pričelo z urejevanjem »katastra izseljencev«. Temu delu so se pritegnili tudi naši župani, ki so dobili potrebna navodila in tiskovine za popis rojakov, nahajajočih se v tujini. Pokazalo se je, da občine sploh niso imele nobene evidence o svojih odsotnih ljudeh. Zato je bilo to delo težko in zamudno, ker je bilo treba izvesti nešteto poizvedb širom Slovenije.

Iz katastra bo točno razvidno za vsakega našega rojaka v tujini, kje biva, kako se mu godi, kako je zaposlen, pa tudi, kje bivajo v domovini njegovi najbližji sorodniki.

Ugotovilo se je, da so naši rojaki razkropljeni po vseh delih sveta, kjer so se mnogi že popolnoma asimilirali. Skrb izseljeniškega urada bo, delati na to, da se slovenski izseljenci kolikor mogoče skupno naseljujejo, da se med njimi in slovensko domovino ohranijo trajne vezi in da se med njimi ohrani kolikor mogoče slovenska individualnost.

V mnogih slučajih je izseljeniški urad s svojo intervencijo pri pristojnih oblasteh dosegel, da so dobile žene in otroci naših v Ameriki živčih rojakov potne liste.

Izseljeniški urad je zlasti posejal svojo pozornost raznim brezvestnim izkoriščevalcem, da njihovo kvarno delovanje zabrani ali vsaj čim bolj omeji.

Vsakemu izseljencu daje izseljeniški urad pred njegovim odhodom vsa potrebna navodila, da mu potovanje čim bolj olajša in da ga odvrne od nevarnosti, ki mu prete.

Doslej je bilo v letošnjem letu odpravljenih iz Ljubljane: v Canado 625, v Argentino 10 oseb, v Zedinjene države Severne Amerike 669 oseb, torej skupaj 1570, po veliki večini iz ljubljanske oblasti. Mnogo izseljencev posebno iz mariborske oblasti je bilo odpravljenih direktno iz Zagreba. Skrb izseljeniškega urada bo, da se bodo kolikor mogoče vsi slovenski izseljenci odpravljali v Ljubljani.

Izseljencem, ki so se vračali v domovino brez sredstev, je nudil izseljeniški urad pomoč na ta način, da jim je poskrbel po železnici vožnjo po polovični ceni in jim dal za hrano potrebno podporo.

Zupanstvom je dal izseljeniški urad potom okrožnice navodila, da izposlujejo izseljencem, ki si morajo osebno pribaviti vizum potnega lista pri raznih konzulatih v Zagrebu, polovično vožnjo Kadarkoli je treba, posreduje v takih slučajih tudi izseljeniški urad sam.

Pri dohodu večjih skupin naših rojakov iz Amerike stoji izseljeniški urad našim ljudem z nasvetom ob strani, jim zlasti pomaga z intervencijami, da se jim olajša carinjenje.

Izseljeniški urad je skrbel tudi za to, da naši skupinski delavci na kontinentu, kakor v Nemčiji, Franciji in Holandiji v verskem oziru niso zapuščeni in je v ta namen razdelil izdatke podpore. S posebno vlogo se je izseljeniški urad zavzel, naj bi se ob spremembi zakona o taksah in pristojbinah uklenile visoke pristojbine, ki znašajo pri naših oblasteh za izseljeniški potni list po 448 Din ali tudi še več.

Doslej naši izseljenci niso bili vajeni, da bi državni ali avtonomni uradi zanje skrbeli. Temu je pripisovati, da so svoji izseljencev celo pri poizvedbah naših županov mnogokrat nezaupljivi, boječ se, da bi utegnili s svojimi informacijami svojem škodovati. Ta nezaupljivost zginja in se je marsikje že spremenila v iskreno zaupanje, ki edino more omogočiti uspešno delovanje izseljeniškega urada.

V svojem arhivu ima sedaj izseljeniški urad okroglo 20.000 popisov naših izseljencev.

Posojilo Monopolske uprave

Iz Belgrada poročajo, da je Samostalna monopolska uprava zaključila v Londonu kratkoročno posojilo v znesku 1.080.000 funtov šterlingov (300 milj. Din).

O posojilih monopolske uprave se je letos mnogo pisalo. Svoječasno so se vršila pogajanja s švedi, pozneje se je govorilo, da bodo posojilo dale neke italijanske skupine.

Posojilo je zaključila monopolska uprava v svrhu nakupa letošnjega pridelka tobaka, po drugih vesteh pa v svrhu investicij, ozir. vrnitve dolga državi.

Posojilo je bilo zaključeno po izredno ugodnih pogojih: po naših informacijah znaša obrestna mera samo 6½%, to pa radi tega, ker je prevzela garancijo za to posojilo sama Narodna banka.

Nadalje doznavamo, da je to posojilo bilo najeto v Londonu od konzorcija, kateremu pripada tu Creditanstalt, ozir. ga vodi grupa Rothschild.

Dunajska vremenska napoved. Milo vreme bo trajalo dalje. Z južnimi vetrovi bo nastopila višja temperatura. Hitra razjasnitev.

Rim - Bari - Drač - Carigrad

v Rim, 24. oktobra. (Tel. »Slov.«) Kakor poročajo italijanski listi, proučava neka italijansko-angleška finančna skupina v očitnem političnem namenu izključiti Jugoslavijo in v svrhu pospeševanja zveze z Balkanom, načrt o novi orijent - ekspresni progi Rim-Bari-Drač-Carigrad. Železniška proga naj bi bila od Drača do Soluna in Carigrada dvo-
torna. Dolga bo 930 km, in sicer 170 km na albanskih, 510 km na grških in 250 km na turških tleh. Vožnja bi trajala od Rima do Carigrada 21 ur. Anglija je na tem načrtu zainteresirana v glavnem radi hitreje zveze s Sirijo in Palestino. Italija bo imela skrbeti za dnevno zvezo Bari-Drač in za zvezo z brzovlakom v Rim. Albanija je načrt že odobrila.

Dvoboje med madj. poslanci

v Budimpešta, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Afera Fabian-Sztranyavszky se je danes nadaljevala, ker je demokratični poslanec Fabian prečital v parlamentu pismo župana iz Csongrada državnemu tajniku, da je oproščene obtožence vendarle smatrati za storilce bombnega atentata leta 1923, in da so bili oproščeni samo radi podkupovanja prič. Za resničnost teh obtožitev je župan ponudil dokaze. Notranji minister Szidovsky je odgovoril, da je tako poročilo res došlo in da je ministrstvo samo že prej dobilo slične informacije ter odredilo policijsko preiskavo. Vendar pa ni bilo do-

biti zanesljivih podatkov. Poslanec Fabian je izjavil, da vzdržuje svoje včerajšnje obdolžitve nasproti Sztranyavszkemu, da prikriva umore. Med poslancem Fabianom in državnim tajnikom je prišlo tudi do častne afere, ki jo bosta v kratkem rešila z dvobojem pod težkimi pogoji.

Kakor se poroča, je ministrski predsednik Bethlen obolel na influenco in mora ostati v postelji. Bethlen je v zadnjem času že večkrat imel napade slabosti, dasi je imel letos že pet mesecev dopusta.

Deset let suženjstva

Gorica, 24. oktobra. Italijani se mrzlično pripravljajo na deseto obletnico, odkar so zasedli Primorsko. V Trstu in Gorici bodo dne 28. t. m. slovesno otvorili razne ustanove, dokončane v preteklem letu. Slovesnost se bo vršila na ta način, da bodo odgnili fašistovske znake vzdane na pročelju. V Gorici spada med taka poslopja tudi stolnica, ki so jo letos končali. Z umetniškega stališča bi se z njenim prenovljenjem ne smeli preveč postavljati, ker v resnici delo ni niti od daleč takšno, kot bi smeli pričakovati. Staro de-

želno zbornico tik stolnice so spremenili v policijsko ravnateljstvo (Kvesturo). Značilna sprememba! Tudi po deželi bodo imeli velike slovesne slavnosti. Povsod bodo morali naši slovenski otroci delati parade v črnih srajcah in čepicah. Potem bomo pa zopet brali v časopisih o sijajnih manifestacijah in prazničnem razpoloženju. Italijani naj se veselijo, privošči jim njihovo veselje. Našim ljudem naj pa ne zamerijo, če jim take parade, pri katerih ne morejo iskreno sodelovati, nikakor ne morejo biti všeč.

Kardinal Dubois na Dunaju

v Dunaj, 24. oktobra. (Tel. »Slov.«) Pariški kardinal Dubois je izjavil časnikarskim poročevalcem, da je njegov obisk na Dunaju popolnoma nepolitičen, dasi je potoval na Dunaj z vednostjo in odobravanjem francoske vlade. Posetil je izvajanje Berliozovega »Requiem«, ki ga je dirigiral njegov rojak Pierre v štefanski cerkvi. Danes je kardinala Dubois sprejel zvezni predsednik dr. Hainisch, ki mu je priredil dine, katerega so se udeležili številni cerkveni dostojanstveniki. Kardinal Dubois je obiskal tudi razne katoliške karitativne ustanove.

Socialisti hočejo Seiplovo glavo

v Dunaj, 24. okt. (Tel. Slov.) V poslanski zbornici je bilo danes končano prvo čitanje državne proračuna, ki je bil vložen včeraj in ki je socialnim demokratom dal nov povod, da zahtevajo odstop dr. Seiplove vlade. Velenemci so zahtevali spremembo volivnega zakona, da se opusti dosežani sistem volivne pravice po listih in da se obdrži proporcije, to je, da se določi toliko volivnih okrožij, kolikor se voli poslancev. Dalje so zahtevali tudi, da se razširijo pravice državnega predsednika. Prvo čitanje je bilo v splošnem mirno.

Belgija proti Parkerjevemu načrtu

v Pariz, 24. okt. (Tel. Slov.) Sodi se, da so pogajanja reparacijskega agenta Parker Gilberta v Bruslju navzlic njegovi avdienci pri belgijskem kralju popolnoma propadla. Belgijski finančni minister je izjavil na banketu, da se Belgija načeloma in odločno brani zmanjšanju letnega obroka 1 milijarde, ki ji pripada s strani Nemčije, ker znašajo stroški belgijske obnove na leto 3 in pol milijarde.

Parker Gilbert poroča Mussoliniju. Kakor se čuje, je Parker Gilbert sporočil šefu italijanske vlade stanje reparacijskih pogajanj, obvestil ga je o svojem zadnjem potovanju in prosil, da se Italija udeleži nove debate. Za zastopnika Italije v tehnični komisiji je bil imenovan veleindustriec Albert Pirelli.

v Pariz, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Nepridržano ostri odpor, na katerega je zadel Parker Gilbert v Bruslju s svojimi predlogi za rešitev reparacijskega vprašanja, ki sta jo Poincaré in Churchill v načelu sprejela, pozdravljajo francoski nacionalni krogi s škodoželjnostjo. »Liberté« piše, da so sicer v Louvainu prečeli postavitev spominske plošče za razdelano biblioteko, toda spomin Belgijcev in račun dolgov se ne more tako lahko izbrisati.

Fuzija praških bank

v Praga, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Splošno češko bančno društvo je imelo danes sejo upravnega sveta, na kateri se je sklenila fuzija s češko Union banko. Fuzija se bo izvršila tako, da se bodo 1. januarja 1929 aktivna in pasivna bančnega društva izročila Union banki, pri čemer bodo izdajali 5 delnic bančnega društva za 3 delnice Union banke.

Za asanacijo vasi

r Belgrad, 24. okt. (Tel. Slov.) Zdravstveno ministrstvo je predložilo skupščini zakonski predlog o ustanovitvi fonda za asanacijo vasi. Po tem predlogu se bo pri Hipotekarni banki ustanovil fond za asanacijo vasi, ki ga bo upravljalo zdravstveno ministrstvo. Iz fonda se bodo dajala brezobrestna posojila občinam, in sicer na deset let. Višino posojila določa zdravstveno ministrstvo. Predstva tega fonda se zbirajo na ta način, da se vsako leto v to svrhu poslavi v proračun ministrstva 5.000.000 Din, dokler ne bo fond razpolagal s 100.000.000. Pod asanacijo vasi se razume graditev vodovodov, čistilnih, vodnjakov, kanalizacij, kopališč, zdravstvenih hiš in drugih javnih zgradb za napredek vasi.

KDK še ne ve kaj hoče

z Zagreb, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor smo poročali, se je na seji KDK, ki se je vršila predvčerajšnjim, razpravljalo o problemu jugoslovanstva in hrvatstva oziroma o edinstvu in zahtevah Hrvatov o ureditvi države. Kakor je Vaš dopisnik zvedel iz krogov KDK, bo na temelju obravnav in zaključkov o tem vprašanju prišlo do formulacije zahtev SDS in HSS. Posebno Grisogono in Ivančević (oba SDS) sta hotela izzvati radičevce. Zahtevala sta, da bi radičevci označili svoj minimalni program, da bi se videlo, koliko moreta ti dve stranki iti skupaj. Radičevci niso hoteli dati nobenega pozitivnega odgovora. Edino frankovec dr. Pavelić je vstal proti Grisogonovim izvajanjem. Na njegovo trditev o narodnem edinstvu je dejal, da danes dejansko ni narodnega edinstva, marveč obstoja zgolj narodno nasprotje in neprijateljstvo. Kajti kot politik mora računati z realnostjo, politika pa mora sloneti na teh spoznanjih.

„V soboto bom povedal vse“

r Belgrad, 24. okt. (Tel. »Slov.«) V zunanjem ministrstvu se je vršila danes konferenca demokratičnih prvakov. Prisostvovali so ji poleg vseh ministrov tudi Ljuba Davidović, Kosta Timotijević, Dragutin Pecić in drugi. Na konferenci se je govorilo o notranje- in zunanjepolitičnem položaju v zvezi s konferenco demokratičnega glavnega odbora in poslanskega kluba, ki se bo vršila v soboto. Davidović je o tej konferenci izjavil: Govorili smo o naših strankarskih vprašanjih, kajti pripravljamo se na konferenco, ki se bo vršila v soboto, 27. oktobra. Govoril bom o notranjem, g. Markinković pa o zunanjem političnem položaju. To bo konferenca širšega glavnega odbora, poslanskega kluba in stalnih odborov za Belgrad in Zagreb. Tam bom povedal vse.

Drobne vesti

Iz politično-upravne službe. Premeščen je okrajni glavar Dominik Dereani iz Maribora k okrajnemu glavarstvu v Konjicah. — Napredovali so: Milan Ferjan, okrajni tajnik v Slovenigradcu, v III. 1.; Otmar Gerič, arhivarski uradnik v Čakovcu, v III. 2.; Dragutin Nikleš, arhivarski uradnik v Prelogu, v III. 3.

Dr. Higgs v Belgradu. Danes je prispel iz Londona novoimenovani škof anglikanske cerkve za evropski kontinent dr. Higgs, da nadzira tukašnje anglikanske občine.

Na Saškem se je pričel proces zoper 59 kmetov, ki so napadli davčni urad, razbili šipe in se spopadli tudi s policijo. Ker je proces zelo velik in so bili običajni prostori sodišča premajhni, se je morala zaseči v ta namen plesna dvorana nekega hotela.

v Rim, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Kardinal de Lai je v visoki starosti umrl po daljši bolezni.

v Pariz, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Jutri bo svečan pogreb 19 smrtnih žrtev nesreče v Vincennesu. Zdi se, da hoče komunistična stranka to priliko porabiti za ulične demonstracije.

v Pariz, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Odkritje spomenika bivšemu ministrskemu predsedniku Combesu v Pontsu pri La Rochelle je razvnelo politične strasti v bližnji in daljni okolici. Pred par dnevi se je pripeljalo v avtomobilu 12 mladih ljudi, ki so hoteli spomenik porušiti. Policija jih je razgnala.

v Praga, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Oficiozna »Prager Presse« potrjuje danes, da je bila akcija za nacionalizacijo inozemskih podjetij popolnoma resno mišljena.

Hmelj.

Nürnberg, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Dovož hmelja 30 bal, prodanih je bilo 50 bal po cenah za kupce. Hallertau 205—210. Tendence mirna.

Kovine.

v London, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Baker: per kasa 65.3125—65.4375, tri mesece 66.8125—66.875, Elektrolit 7.25, Best Selected 69.5—70.75. Cin: per kasa 220.5—220.75, tri mesece 219.375—219.5. Svinec tuji 21.75. Aluminij: tuzemski 95, inozemski 10. Antimon: reg. 59.5—60. Bela pločevina: 18.125. Živo srebro: 23—23.25. Nikel: tuzemski 175, inozemski 175. Wolfram: 16.25. Platina: surova 17. Srebro: 26.0625—26.8125. Zlato: 84.115.

Nova proga

v Pariz, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Dne 30. oktobra se otvori na francosko-italijanski meji nova železniška proga Nica—Coni, ki tvori novo alpsko železnico z direktno zvezo med Italijo in Francijo. Po prvotnem načrtu bi se morala udeležiti slovesne otvoritve celo oba poglavarja držav, italijanski kralj in francoski predsednik republike, kakor tudi oba ministrska predsednika. Posebno v francoskih desničarskih krogih so se udajali upanju, da bi se ob tej priliki končno odpravila razna italijansko-francoska nasprotstva. Tudi v Parizu se sedaj nič več ne taji, da pogajanja, ki jih je vodil francoski poslanik v Rimu od začetka tekočega leta, niso imela uspeha ter se zdi, da so se razbila radi nezmernosti italijanskih zahtev. Nova železniška proga se bo otvorila v torek samo v prisotnosti obeh ministrov za javna dela. Že pri prvi poskusni vožnji je na novi progi prišlo včeraj do značilnega dogodka. Italijani so lokomotivo poskusnega vlaka okrasili s fašističnimi znaki, proti čemur so francoski železničarji živahno protestirali, ko je vlak privozil čez mejo. Ko je vlak stal na francoski mejni postaji Breuille, so hoteli francoski delavci fašistične znake raztrgati, kar pa je policija preprečila.

Povodnji v Franciji

v Pariz, 24. okt. (Tel. »Slov.«) v francoskih Alpah, posebno v okolici Grenoble, so bile velike povodnji, katere je povzročila reka Isere. Podrli se je neki vodni nasip, ki je povzročil veliko škodo. Prebivalci so se rešili s tem, da so jih tehnične vojaške čete hitro alarmirale. Voda je podrli dva mostova in preplavila električno centralo v Chambéryju.

Na reki Oglio v Italiji je voda podrli obrambne nasipe in preplavila v vaseh Besimo in Casino Boario dve veliki predilnici, kateri je tako poškodovala, da bo 900 delavcev en mesec ostalo brez zaslužka.

Francija ne izroča emigrantov

v Pariz, 24. okt. (Tel. Slov.) Italijani ne prestando pošiljati zahteve za izročitev protifašistovskih italijanskih emigrantov, ki bivajo v Franciji. Pred kratkim so zahtevali, da se izroči bivši voditelj socialistične stranke Turatti, sedaj pa zahtevajo, da se izroči voditelj socialistične mladine Angelotti, ki že več let biva v južni Franciji; njegova izročitev se zahteva, češ da je bil udeležen pri milanskem atentatu. Kasijsko sodišče v Parizu je zahtevalo natančnejšo utemeljitev zahteve, kar pa je italijansko poslaništvo odklonilo.

Kako zaščititi kapital v Rusiji

v London, 24. okt. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je prvič sestel v Londonu mednarodni odbor za varstvo pravic ruskih delničarjev in lastnikov ruskih bonov, katerega so se udeležili zastopniki nemškega, angleškega, francoskega, belgijskega, holandskega in švicarskega posebnega odbora. Na konferenci se je sklenilo, da se z Rusijo ne sklenejo nobeni posebni dogovori, temveč skupni dogovori s celotnim mednarodnim odborom.